

GLASNIK

Izhaja vsak petek.

Uredništvo:
Kopitarjeva ulica št. 6.

Naročnina znaša:

celoletna . . . . K 4.—
pololetna . . . . „ 2.—
četrtletna . . . . „ 1.—
Posamezna štev. „ 0.10

AVSTRIJSKE KRŠČANSKE TOBAČNE DELAVSKE ZVEZE.

Št. 49.

V Ljubljani, dne 5. decembra 1913.

Leto VI.

Od šroch ujst smo mero vzeli.

(Ribniška pesem.)

Socialna demokracija sedaj obstoječega družabnega reda sploh ne prizna. Ne prizna dežele, države, ustave in vladajočih vladarskih rodbin. Da se ne bi umazala ob njih, tudi noče nikjer sodelovati. Socialnodemokratičnim poslancem je prepovedano tvoriti v državnih in deželnih zborih vladaiočo večino, vstopali v ministrstva, glasovati za proračun in poklanjati se vladarjem. Seveda je v socialnodemokratični stranki zelo močna struja, ki hoče podreti ta plot, to so revizionisti, vendar dozdaj še nimajo večine, toda o revizionistih enkrat drugič več. In kot stranka, ki sedaj obstoječega družabnega reda in političnih razmer sploh ne prizna, socialna demokracija v postavodajalnih zborih tudi nič dejanskega za delavstvo storiti ne more.

Socialnodemokratična stranka, če se hoče držati dosledno svojih naukov, mora v parlamentih stati kot svareča sfinga, ki kliče vladarju in ljudskim zastopnikom: »Po krivici ste tukaj, toda pride čas, ko boste vsi skupaj prah in pepel in na tem pepelu bo zrastle naša država bodočnosti.« Na ljudi, ki še verjamejo v strahove, sicer morda ta sfinga mistično vpliva, toda v parlamente se volijo navadno resni, trezni ljudje, ki jih pusti ta sfinga popolnoma hladne.

In tako se zgodi vedno in vedno, da je socialna demokracija v teh zastopstvih, če je še tako močna po številu, za delo nezmožna, neporabna in zato brez moči, ugleda in pomena. Tudi v avstrijskem državnem zboru je tako. Nikoli se še ni pri nas za delavstvo tako malo storilo, kot sedaj, ko je socialna demokracija najmočnejša stranka v parlamentu. V prejšnjih časih, ko še ni bilo splošne in enake volilne pravice, ko je imelo delavstvo še zelo malo zastopnikov, je državni zbor sklenil velike socialnih zakonov, sedaj socialna zakonodaja popolnoma počiva. Vsak slepec mora to videti.

»Delavstvo pa hoče videti dejanja«, pravi socialni demokrat Vliegen v »Sozialistische Monatshefte«, to je vsa skrivnost. Dalje razlaga imenovani pisatelj, če se delavstvu reče, mi tega ne moremo, ker je zoper naš program, to morajo storiti druge stranke. potem si misli delavstvo, dobro, bomo pa še glasove dali drugim strankam. Komur delo, temu plačilo. Zato se čedalje pogosteje sliši o socialnodemokratičnih porazih. Tudi avstrijskih socialnodemokratičnih vrst se polasča nezadovolj-

nost. Delavstvo ni pozabilo, kaj so vse obetali socialni demokratje ob volitvah. Obljuba pa dela dolg, sedaj je pa socialna demokracija falitna in ne plača nobenega dolga. Socialnodemokratični strokovni listi sedaj sami obsojajo te obljube. Socialnodemokratično glasilo zidarjev »Maurer« piše: »V naslednjem volilnem boju in žalibog pri vseh volilnih bojih so se delave doslej obljube, ki se niso mogle izpolniti. To je druga težka napaka, ki se mora bridko maščevati. Volilni boj naj se bije ne toliko za mandat in ne tako osebno. strankina načela morajo priti v ospredje.« Na letošnjem strankinem shodu je dejal so-drug Regner iz Knittelfelda: »Mase nam je odtujilo dejstvo, da se niti del obljub, ki so se delave v volilnem boju, pozneje v parlamentu ni izpolnil. Široke mase imajo obljube pred očmi in vidijo sedaj slabe uspehe ljudskega parlamenta. Široke mase hočejo od parlamenta kaj imeti, nekaj od tega, kar so upali, in sedaj vidijo samo govorniški oder, kjer govore naši poslanci lepe in krepke govore, ki pa širokim masam čisto nič ne koristijo.«

Take in podobne misli so med socialnimi demokrati silno razširjene. Široka usta so za volilni boj zelo pripravno orožje, pozneje se pa maščujejo. Samo slovenska socialna demokracija ima v tem oziru čisto posebno, silno ugodno stališče. Ker pri nobenih volitvah ne zmaga, ima lahko neprestano usta na stežaj odprta brez skrbi in strahu, da bi jo kdo prijel za jezik.

Jugoslovan. Strokovna Zveza.

SOCIALNI TEČAJ J. S. Z. NA SAVI.

Načelstvo J. S. Z. je v svoji načelstveni seji dne 1. decembra 1913 rešilo vlogo svoje skupine na Savi glede na prireditve socialnega delavskega tečaja takole:

Delavski socialni tečaj bo v nedeljo dne 7. decembra 1913 v Društvenem domu.

Traja od 9. do 12. ure dopoldne in od 3. do 6. ure popoldne.

Načelstvo pričakuje, da bo tečaj dobro obiskan. Spored predavanj se ob otvoritvi naznani.

Načelstvo J. S. Z., dne 1. dec. 1913.

Dr. J. Zajec,
načelnik.

Fran Kerhne,
zapisnikar.

Za delavske pravice. Poslanec Gostinčar je vložil sledečo interpelacijo v državnem zboru: Dne 12. avgusta t. l. je bilo 15 gozdnih delavcev zaposlenih pri stavljenju telefonskih drogov pri takozvani »Suh Idrjici«. Ob tem ča-

su pa je bil ukraden, to je, posekan in odnešen nek jesen (jesenovo drevo). Proti koncu meseca septembra se je izvedelo, da se sumijo tega dejanja delavci, ki so bili označeni čas tam zaposleni. Delavci vsi odločno zanikajo, da bi bil kdo izmed njih zakrivil omenjeno kaznjivo dejanje ter je vsakdo pripravljen dokazati nektrivdo, ako potreba tudi s prisego. Nobenemu delavcu se ni moglo dokazati niti sence suma o tem dejanju. Vkljub temu pa je c. kr. gozdno in domensko oskrbnišvo v Idrjici obsodilo vseh 15 mož, da so morali dne 15. oktobra plačati dotično iesenovo drevo v znesku 2 K 82 vin., to je vsak po 18 v. Obsodba se je izvršila po § 31. službenega reda. Ker iz zgoraj navedenega sledi, da je obsodba c. kr. gozdnega oskrbnišva v Idrjici popolnoma neutemeljena in se nikakor ne more in ne sme brez vsake podlage trditi, da bi bil kdo izmed gozdnih delavcev posekal in odnesel dotično jesenovo drevo, vsled česar bi potem glasom § 31. službenih pravil cel oddelek moral poravnati škodo in izgubiti dobro ime, vprašajo podpisani: »Ali hoče Vaša ekscelencja zaukazati o tej zadevi najstrožje preiskavo in ukreniti vse potrebno, da bodo erarični gozdni delavci v idrijskem okrožju varni svoje časti tudi od strani predpostavljenih uradnikov?«

Gorje. Skupina J. S. Z. v Gorjah je priredila v nedeljo dne 30. novembra javni delavski shod v cerkveni dvorani. Tovariš predsednik skupine pozdravi navzoče in prebere zapisnik iz zadnje seje. Udeležencev je bilo čez 50. dasiravno je bil shod ob 11. uri dopoldne. Tovariš Slamnik je govoril o delovanju deželne zboru. Odgovarjal je na vprašanje, ali res ni S. L. S. v deželnem zboru za delavstvo nič storila, kakor pišejo socialdemokratični in liberalni listi. Govoril je tri četrt ure in nam vse delovanje S. L. S. za delavstvo natančno opisal. Grajal je socialno demokracijo, ker se je sedaj ob času volitev združila z liberalno stranko in rekel med drugim, da se ima socialna demokracija ne samo v Idrjici, ampak povsod na Kranjskem zahvaliti edino S. L. S., da je delavstvo dobilo pravo volilno pravico ne le v deželni zbor ampak tudi v občinske zastope. Medtem ko je govoril tovariš Slamnik, so prišli trije socialni demokrati, med njimi že znani rdeči agitator Sušnik s Save. Začeli so govornika motiti in mu z raznimi umazanostmi ugovarjati. Govornik Slamnik jih pozove k redu s tem, da naj sedaj molče in potem, ko on konča, lahko govore drugi. Za njim se oglasi k besedi rdeči agitator Sušnik, katerega poznamo že iz

za časa državnoborskih volitev. Na to, kar je klobasal, so mu naši sproti odgovarjali in njegove trditve ovrgli.

Iz Idrije. Kak ugled lahko priprosto delavec doseže. Cerkveni in pevci kat. del. družbe so minulo nedeljo napravili velik koncert na čast sv. Cecilije, patrone lepe umetnosti. Mi bi o tem ne pisali, ker so znani ti koncerti, kot najlepši večeri v letu in marsikateri glasbenik pride od daleč na ta dan v naše mesto. Letos sta pa bila navzoča tudi dva visoka uradnika od ministrstva za javna dela z Dunaja. Mudila sta se pri nas službenim potom, pregledovala sta jame in druge naprave. Ker je koncert vsakemu prost tudi brez vsake vstopnine, ker sta slišala, da se načelnik rudnika z gospo udeležita koncerta, sta tudi onadva iz radovednosti posetila naš večer. Dunaj jim nudi takih zabav v izobilje, tedaj sta precej razvabena in stroga kritika v glasu. Ko je velik zbor — 65 grl — odpel dolge težke pesmi »Križaci na morju«, vprašata g. dekan, kaj so te pevke in pevci v zasebnem življenju. Odgovor je bil, to so sami rudniški uslužbenci, le rudarji. Neverjetno gledata nekaj časa g. dekana, da mora še enkrat ponoviti. Le en pevec ni pri rudniku, a njegov oče je bil jamski paznik, drugi vsi so le rudarji. »Koliko je pa vmes skritih dijakov tukajšne realke, ali kak učitelj je zraven?« Niti enega dijaka ni na odru in nobenega učitelja ni med pevci, le priprosto delavec deluje, še enkrat zatrdi g. dekan. Sedaj sta bližnjim pri mizi pravila, da potujeta po celj Avstriji, vsi rudniki so jima znani, a kaj tečaja nista še našla nikjer. Saj imate Pribram, ali Most na Češkem štirikrat toliko rudarjev kot Idrjica, in Čehi so sploh znani muzikanti, pa kaj enacega se ne dobi. Tu so glasovi uglašeni, težke poteze imajo v klasični skladbi, a jih tako lahko premagajo. Ali so Slovenci bolj nadarjeni za godbo, kakor Čehi? Gospod dekan pojasni, da to narede le trajne stalne skušnje, to je sad večletnega dela. »Glejte no in Idrjico smo imeli kot rusko Sibirijo, kjer je vse ledeno mrzlo, a tu se človek tako prijetno ogreje. Da bi se navadni delavec do tolike inteligence povzpел, še nisva nikjer videla.« Ko sta se ob koncu koncerta zahvaljevala g. dekanu za izvanredni užitek, se jima je videlo, da ne ponavljata navadnih fraz, temveč imata iz srca gre. — Tu saj so tudi strogi kritiki očitno rekli, da tolike dovršenosti pri tako težkem vspredu niso pričakovali. Vsekako je to dokaz do kake veljave pride lahko navaden delavec, ako je vstrajen in dosledno priden v kakih stroki.

O planinstvu.

(Napisal I. Dolenc.)

Različna so pri nas mnenja o planinstvu. Eden pravi: »Gora ni nora, tisti je nor, ki gre gor«, drugi poje: »Planine solnčne, ve moj raj!« Izkušajmo si pridobiti pravo naziranje o planinstvu na ta način, da se ozremo na njegov postanek in na vzroke, ki so blagodejno vplivali nanje v teku časa, da se je razvilo do današnje višine. — Takoj moram omeniti, da pod planinstvom ne razumem istega, kar znači izraz hribolastvo ali turistika. Hribolastca si predstavljamo, kako po visokih gorah lazi v pravem pomenu besede po vseh štirih čez strme pečine. Pod planinstvom razumem hojo po gorah sploh, prav tako po gozdnatih gričih kot po sivih snežnikih.

Prvi planinci — naši kmetje.

Kdo so bili pri nas na Slovenskem prvi planinci? Naši kmetje. Številni dokazi za to dejstvo so naše cerkvice po gorah. Zakaj jih niso zidali naši predniki rajše samo po dolinah? Saj bi se bilo to zgodilo z manjšim trudom — in bližje bi bilo do njih. Od nekdanje je moral naš človek z ljubeznijo hoditi po hribih. Vstopil se je na vrh gore in gledal zadovoljen po okolici, gledal na po-

lja, valujoča v žitu, ki jih deli srebrni trak potoka, gledal na vasi in sela, počivajoča med drevjem, gledal na ljubke doline ob šumeči reki in sinje gore ob dolinah. Okrog njega je vladala sveta tišina, pod njim v dolini so bile njegove skrbi, je bil hrup ljudi, so bile solze in krivice; tu pa je bil sam sredi lepega stvarstva, vzvišen nad skrbi in nadloge vsakdanjega življenja. Od lepote stvarstva se mu je obrnilo njegovo verno srce do mogočnosti in ljubezni Njega, ki je ustvaril ta kras. Ta točka, s katere se tako lepo vidi Njegovo mogočnost in ljubezen, naj bo Njegovo bivališče, naj vabi k sebi ljudi in naj jim bo živ izraz onih čustev, ki jih prevevajo, ko občudujejo kras Njegovega stvarstva. Na gori je naš prednik čutil živeje bližino božjo, tem živeje, čim dalj je bil od ljudi in svojih skrbi in težav. Lepi gorski svet in sveti mir, ki ga je obdajal, je dal moči njegovemu srcu, ki je pozabilo na dolinske reve in nadloge in živo, kakor nikdar preje, se razgovorilo s svojim Bogom o svojih željah.

»K Tebi na goro,
Mati planinska,
romajo težka
srca dolinska.«

Sardenko.

Žive vere naših prednikov dokaz so cerkvice po gorah, prav tako pa tudi dokaz njihovega smisla za lepoto narave in njihove ljubezni do gora.

Lepoto hoje na naše gore je čutil torej najprej naš kmet. Ni ga odvrnila ne oddaljenost, ne težava dobave stavnega materiala in tudi ne visokost gore, da bi ne bil kronal naših hribov z dokazi svojega fino čutečega srca za lepoto stvarstva in božjo. Nad 1200 m visoko je zidal romarske cerkev na divno razgledni višini Svetega Kuma: sredi med divjimi, a vendar veličastnimi pečini je sezidal 1800 m nad morjem cerkev Materi Božji na Sv. Višarjah.

Te cerkve je pomagal zidati in je romal nanje brezdvomno tudi naš meščan. Isti vzroki so ga gnali na gore kot našega kmeta, poleg tega pa še potreba po svežem zraku, solncu in pote-

Naj omenim še pri tej priliki izredni čut za lepoto, ki ga je dokazalo naše ljudstvo s slavljenjem cerkvic po hribih. Kakor šopek za klobuk krepmu fantu, tako in še bolj se poda cerkvice na marsikakem hribečku. Koliko bi izgubila Šmarna gora ali Sv. Jošt na lepoti, ko bi jih ne krasila na vrhu cerkvice. Podobno zamoreš opazovati še pri nebrotu drugih hribov.

Sedanji Indijci so evropsko vzgojeni; v bengalskih vaseh obstojajo Rajfajzovke, Ljudske šole so povsod. V te lovadnih družtvih se združuje delavska mladina, časopisje je zelo razširjeno.

Angleži se zato Indijcev že boje. Boje se pa tudi sužnjev dela. Kaj pri nese bodočnost, kdo ve?

O alkoholizmu in pavperizmu.

Pismo izpod krampa in lopate (št. 1).

Koliko pridelamo raznih poljskih pridelkov na leto na Slovenskem? Koliko so vredni? Najboljše in najcenejše izboljšanje polja in travnikov in gozdov in planin bi znabit bilo tudi abstinencia.

V deželnem zboru v Ljubljani je menda pred dvema letoma rekel gosp. Oton baron Apfaltrern, da je živina na Kranjskem vredna okrog 79.000.000 kron. Ako bi bile na vsem Slovenskem enake razmere v tem oziru, tedaj bi znašala vrednost vse živine na vsem Slovenskem 3.470.000.000 K = 210 milijonov kron.

Vso to živino bi tedaj lahko kupili v dobrih dveh letih s tem denarjem, ki ga izdamo za alkohol.

Zboljšanje naše živinoreje! V socialnem, zdravstvenem in etičnem oziru igra v današnjem času tudi stanovanjsko vprašanje važno vlogo. Koliko hiš dobimo za vsoto, ki jo izmčemo na leto za alkohol?

Za 100.000.000 K dobimo

100.000 hiš a	1.000 K	50 hiš a	2.000.000 K
10.000 " "	10.000 "	111.111 " "	900 "
1.000 " "	100.000 "	125.000 " "	800 "
500 " "	200.000 "	142.857 " "	700 "
100 " "	1.000.000 "	166.666 " "	600 "

V »Naši Moči« z dne 13. junija t. l. je g. dr. Adlešič pisal, da je stalo ono poslopje za prenočevanje za moške revnejših slojev na Dunaju »Männerheim« v Brigitenau (XX., Meldemanngasse št. 26, 27) okrog 600.000 K. Takih važnih in modernih stavb (v tem poslopju sem že večkrat sam prenočeval) bi se dalo tedaj z vsoto, ki jo izdamo vsako leto

za alkohol na Slovenskem — 166 na leto zgraditi: Takih stavb, kakor je ona v Hernalsu, katera stane, kakor piše dr. Adlešič menda okrog 1 milijon kron (videj te stavbe jaz še sam nisem), pa bi sezidali z vsoto 100 milijonov K ravno okoli 100 na leto z denarjem, ki ga vržemo vsako leto proč za alkohol.

Koliko dobimo z e m l j e z a p o l j e d e l s t v o za 100 milijonov K?

Ako bi stal 1 oral rodovitne zemlje n. pr. 600 K, tedaj dobimo za vsoto, ki jo vsako leto potrošimo za alkohol — 166.666 oralov zemlje. Ako bi računali na eno posestvo n. pr. a 50 oralov, tedaj bi dobili na ta način 3333 takih posestev. Posestev a 25 oralov pa dobimo 6666. Če pa bi računali posestvo a 125 oralov, pa bi dobili okrog 13.333 takih posestev za 100 milijonov kron.

Pravijo, da ima zemlja najtrdnjšo vrednost. Tako so mislili včasih, a tudi danes nekateri veliki ekonomski tako sodijo, zato klic teh narodnogospodarskih politikov: »Nazaj k grudi!« Kje bi tedaj dobili najlažje in najhitreje in najcenejše potrebni kapital za nakup in obdelovanje zemlje?

Jaz nisem pisatelj, ampak delavec-težak; podnevu namreč poje v mojih rokah kramp, zveni lopata in žvižga samokolnica. Zato se spodobi, da se spomnim tudi delavskega vprašanja. — Veliko vlogo v modernem delavskem vprašanju igra, kakor znano, med drugim tudi takozvani kapitalizem. Nekdo je izračunal, da znaša dobiček nemških podjetnikov na leto okrog 500 milijonov mark, t. j. 600 milijonov kron. (Primerjaj Maier, Soziale Theorien und Bewegungen bis zur modernen Arbeiterbewegung. Aus Natur- und Geisteswelt. Leipzig. Verlag Teubner.)

Koliko je delavstva na Nemškem mi danes še ni znano. (V Avstriji je, ali je vsaj pred kratkim menda bilo okoli 16% industrijskega prebivalstva.) Vzemimo pa, da bi bilo delavstva na Nemškem n. pr. eno šestino vsega nemškega prebivalstva. Recimo, da ima nemška država okroglo 60 milijonov duš. Ako bi računali pet duš na eno družino, tedaj bi dobili nekako 12 milijonov dru-

žin. Ako bi vzeli izmed vseh teh družin dva milijona družin kot delavskih družin in bi na te družine razdelili ves dobiček nemških podjetnikov, tedaj bi dobil vsak delavec (v vsaki družini računjen samo po en delavec, oče-gospodar) na leto nekako 300 K več plače za svoje delo.

Izdajatelj Fran Ullreich, Dunaj. — Odgovorni urednik Miha Moškerc. — Tisk Katoliške Tiskarne.

Solidno izdelane
dežnike in solnčnike
priporoča
po najnižjih cenah
L. Mikusch, Ljubljana,
Mestni trg št. 15.

"ZENIT"

Tovarne za asbestskrilj „ZENIT“
družba z om. zav. Mor. Žumberk
dobavljajo najboljši in najcenejši
krovski material
Zastopnik: ZAJEC & HORN, Ljubljana, Dunajska cesta 73

Pozor, slovenska delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in priporočljivi domači manufakturni trgovini

Janko Češnik
(Pri Češniku) LJUBLJANA
Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica
v kateri dobite vedno v veliki izbiri najnovejše blago za ženska in moška oblačila.

Cene najnižje. Cene najnižje.

Postrežba poštena in zanesljiva.

Bogata zaloga ženskih ročnih del in zraven spadajočih potrebščin.

F. Meršol LJUBLJANA
Mestni trg 18.
Trgovina z modnim in drobnim blagom.

Velika izber vezenin, čipk, rokavio, nogavio, otroške obleke in perila, pasov, predpasnikov, žepnih roboev, ovratnikov, zavratnic, volne, bombaža, sukanca itd.

Predtiskanje in vezenje monogramov in vsakovrstnih drugih risb.

Gričar & Mejač
Ljubljana, Prešernova ulica 9
priporočata svojo največjo zalogo izgotovljenih oblek za gospode, dečke in otroke.
Novosti v konfekciji za dame.

Sladni čaj-zajtrk!

Kri! 50% prihranka in okusen zajtrk, južina! dosežejo oni, ki namesto kave, čaja, kakoa, sladne kave, pijejo **sladni čaj**. Ako se ga uporablja pri dojenčkih namesto moka za otroke, so otroške bolezni manj nevarne. Je za polovico cenejši. Dr. pl. Trnkoczyjev sladni čaj ima ime **Sladni in Moč!** je vedno bolj priljubljen. Povsod 1/4 kg zavoj 60 vin. Tudi pri trgovcih. Po pošti pošlje najmanj 5 zavojev lekarnar Trnkoczy v Ljubljani. Ta lekarnar je svojih osem otrok zredil s sladnim čajem. Glavne zaloge na Dunaju: lekarnar Trnkoczy: Schönbrunnerstrasse št. 109, Josefstadtstrasse št. 25, Radetzkyplatz št. 4. V Gradcu: Sackstrasse št. 4.

Priporočljiv zlasti za one, ki se čutijo bolne, slabe. Za resničnost tega naznanila jamči s tukaj navedenih trdk Trnkoczyjevih, istotako ugodne sodbe zaupanja vrednih oseb.

Varčen biti

ni težko, ako se pri pripravljanju kave uporabljata staropreizkušeni, najbolj razširjeni pravi: **Franckov:** kavin pridatek, ker se od istega rabi manjša porcija, nego od drugih kavinih pridatkov.

vpíše v delavsko knjižico in krajevno policijsko oblastvo naj jo poveri stroškov in kolka prosto.

Imetnik obrta, kateri se brani dati izpričevalo, ali pomožnemu delavcu vedoma dá resnici nasprotno izpričevalo, zakrivi prestopok obrtnega reda in poročištvuje za škodo, ki nastane iz tega.

Glede vajencev ima § 104. nadaljne predpise.

Izpričevalo, ki ga napiše gospodar v delavsko knjižico, je prosto kolka. Ako se pa izpričevalo izda posebej, treba je kolka za 30 vin.

Obrtnikova dolžnost je, da izpolni v delavski knjižici razpredelke, kakor je zahtevano v § 81., odstavek 1., izpričevalo o vedenju, sposobnosti in pridnosti pa mora napisati samo tedaj, ako delavec to zahteva.

Ravnanje proti tem določbam je kaznivo po § 133. o. r.

§ 82.

Razveza delovnega razmerja.

Preden poteče izrečno ali molče pogojena doba delovnega razmerja, se more pomožni delavec brez odpovedi iz službe odpustiti v naslednjih primerih:

- če je sklepa je delovno pogodbo prekanil imetnika obrta, pokazavši nepravde ali popačene delavske knjižice ali izpričevala, ali ga je prevaril o obstanku drugega delovnega razmerja, ki istočasno veže pomožnega delavca;
- če se pokaže, da je nesposoben za dogovorjeno delo;
- če se vda pijančevanju in je bil opetovano zastonj posvarjen;
- če se krivega stori tatvine, poneverjenja ali kakega drugega kaznivega dejanja, ki ga naredi, da je nevreden zaupanja obrtnega imetnika;
- če izda kako opravično ali obratno skrivnost ali brez privoljenja obrtnega imetnika vrši postransko opravilo, ki ga ovira v delu pri obrtu;
- če je neupravičeno popustil delo ali stanovitno zanemarija svoje dolžnosti ali pa druge pomožne delavce ali domačine zapeljuje v nepokorščino, v upor proti imetniku obrta, v neredno življenje ali v nenravna ali nezakonita dejanja;
- če zakrivi grobo razžaljenje časti, telesno poškodovanje ali nevarno pretenje zoper imetnika obrta ali njegove domačine ali zoper druge pomožne delavce, ali kljub prejšnjemu svarjenju neprevidno ravna z ognjem in lučjo;
- če ima bolezen, da se je človek ustraši, ali postane po svoji krivdi nesposoben za delo ali ako nesposobnost za delo, katere ni sam kriv, traja čez štiri tedne;

Vrstvena znamka.

Peter Kozina & Co.
Tovarna čevljev v Trzinu, Gorenjsko.

Najmoderneje podjetje monarhije. Otvoril sem lastno prodajalno

Na drobno v Ljubljani Na debelo Breg št. 20 (Cojzova hiša).

Mladostni pomožni delavci so oni, ki še niso dopolnili svojega 16. leta (§ 93 o. r.).

Po besedilu § 80 b) o. r. bi bilo soditi, da velja za mladostne pomožne delavce enkratno privoljenje očetovo, oziroma varihovo, tudi za poznejše slučaje, kadar se vnovič sklene delovno učno razmerje.

§ 80 c.

Delavsko knjižico naj imetnik obrta ob vstopu v delovno ali učno razmerje vzame v shrambo.

Imetnik obrta je dolžan delavsko knjižico na uradno zahtevo predložiti, in potem, ko se je redno razvezalo delovno ali učno razmerje, zopet vročiti pomožnemu delavcu, oziroma njegovemu zakonitemu zastopniku.

Ako bi pomožni delavec natihoma popustil službo, ne da bi jo poprej odpovedal, ter bi gospodar niti njemu, niti njegovemu zakonitemu zastopniku ne mogel izročiti delavske knjižice, izroči naj jo oblastvu. — V slučaju pa, da bi se gospodar branil dati nazaj delavcu njegovo knjižico, sme delavec zahtevati, da se mu pri občinskem uradu bivališča napravi nova delavska knjižica na gospodarjeve stroške (§ 80 g o. r.).

§ 80 d.

Ob rednem izstopu naj obrta imetnik s črnolom izpoini razpredelke delavske knjižice, podpiše jo in dobi potrdilo združnega načelnika ali pa, kjer ni zadruga, krajevnega policijskega oblastva.

V izpričevala (§ 81.) je zapisati samo toliko, kolikor se glasi ugodno za pomožnega delavca.

Vpise glede izpričevala naj, če zahteva pomožni delavec, stroškov in kolka prosto poveri krajevno policijsko oblastvo.

Izpričevalo, ki se da pomožnemu delavcu, ima namen obvestiti prihodnjega delavčevega gospodarja o sposobnosti, vedenju in pridnosti pomožnega delavca. Ta namen pa izgubi mnogo pomena, ker se sme v delavsko knjižico napisati samo delavcu ugodno izpričevalo. S tem se namerava preprečiti, da ne bi delavec imel prevelikih ovir in težkoč pri iskanju nove službe.

V posebnega ozira vrednih slučajih sme obrtna zadruga, oziroma krajni policijski urad (po navadi županstvo) dati potrdilo tudi tedaj, ako gospodar ni izpolnil rubrik v delavski knjižici.

§ 80 e.

Če v kakš delavski knjižici ni več prostora za nadaljnje vpise, izda se pomožnemu delavcu k njega prejšnji delavski knjižici druga in oznameni kot nadaljava prejšnje.

KUC

Zdravniško priporočeno **kritvoroče vino, daje moč in zdravje.**
Vzorec 4 steklenice 5 kg franko po poštne povzetju K 4-50.

Edina zaloga **BR. NOVAKOVIĆ**
veletrgovina vina, vermuta, marsale, malage, konjaka, žganja itd.
LJUBLJANA.

Lekarna „Pri kroni“ Mr. Ph. A. Bohinc
Ljubljana, Rimska cesta šte. 24.

Priporočajo se sledeča zdravila:
Balzam proti želodčnim bolečinam, steklenica 20 v. kapljice za želodec, izvrstno, krepi o in slast do jedi pospešujoče, sredstvo, steklenica 40 v.
Kapljice zoper želodčni krč, steklenica 50 v.
Posiljalni prašek, proti oginjanju otrok in proti potu nog, skatlica 50 v.
Ribje olje, steklenica 1 krono in 2 kroni.
Salicilni kolodij, za odstranitev kajih očes in trde kože, steklenica 70 v.
„Sladin“ za otroke, skatla 60 v.
Tinktura za želodec, odvajalno in želodec krepijo sredstvo, steklenica 20 v.
Trpčičev sok, izvrstnen pripomoček proti kašlju, steklenica 1 krono.
Železno vino, steklenica 2 kroni 60 v in 4 krono 80 v.

Svoji k svojim!

A. LUKIČ

Ljubljana, Pred škofijo št. 19.

Konfekcijska trgovina

za dame, gospode, dečke in deklice
se najtopleje priporoča.

Edina in najkrajša linija v Ameriko!

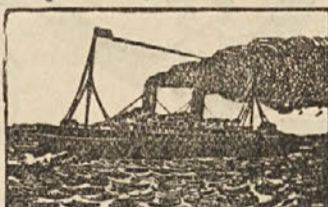
Samo 5 dni!

iz Hawre v
New-York

francoska prekmorska družba.

Veljavne vozne liste (Sifkarte) za francosko linijo iz Hawre v New-York in listke za ovratak iz Amerike v staro domovino, po najnižji ceni

in brezplačna posajnila daje samo **ED. ŠMARDA**
potovalna pisarna v Ljubljani, Dunajska cesta št. 18 v hiši „Kmetiske posojilnice“.

Največja in najstarejša
tovarna lončenih peči in
raznih lončenih izdelkov
Av gust Dre lse, Ljubljana

Mnogokrat odlikovana.

Priporoča se slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini v naročila na **štedilna ognjišča in peči**

preproste in najfinejše, izvršene v poljubnih modernih barvah in vzorcih najbolj strokovnjaški, solidno in trpežno po najnižjih cenah. Župniščem, samostanom in šolam dovoljujem znaten popust. Ilustrirani ceniki so na razpolago.

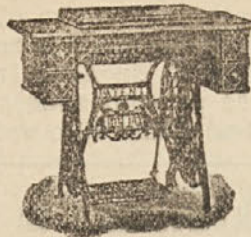
IVAN JAX in SIN v Ljubljani,
Dunajska cesta 17

priporoča svojo bogato zalogo raznovrstnih

voznih koles in šivalnih strojev

= za rodbino in obrt. =

Naiboliša, naisigurnejša prilika za štedenie!

Ljudska Posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 6

prilije, v lastni hiši, nasproti hotela „Union“ za franciškansko cerkvijo

sprejema hranilne vloge in vloge v tekočem računu, za katere jamčijo ne samo njeni zadružniki, temveč tudi

cela dežela Kranjska

in jih obrestuje po

4 3/4 0/0

brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsakih vloženih 100 kron čistih obresti 4.75 kron na leto. Stanje vlog je bilo koncem marca 1913 čez 22 milijonov kron. Za nalaganje po pošti so poštnohranilnične položnice brezplačno na razpolago.

Načelstvo.

— 182 —

Delavsko knjižico izda tudi v tem slučaju z ozirom na § 80. o. r. občinski urad bivališča pomožnega delavca.

§ 80 f.

Ako pomožni delavec izgubi svojo delavsko knjižico, naj prosí pri občinskem oblastvu svojega bivališča, da se mu izda nova delavska knjižica proti povračilu nabavnih stroškov, in vročiti mu je, če ni nikakršnega pomisleka, novo delavsko knjižico, oznamenjeno kot drugopis (duplikat); v nji je povedati vzrok izdaje drugopisa ter zapisati dan vstopa v poslednje opravilo in dan izstopa iz njega.

Ako prosí delavec pri občinskem uradu svojega bivališča, da naj se mu izda nova delavska knjižica, ker je prejšnjo izgubil, potem bode dotični županski urad poizvedel najprej potrebne podatke pri občinskem uradu onega kraja, kjer je delavec najzadnje imel službo, oziroma pri onem, ki je izdal izgubljeno knjižico. Šele po teh poizvedbah bode občinski urad izdal dvojniki.

§ 80 g.

Če je delavska knjižica pri imetniku obrta nerabna postala, se izgubila ali uničila, ali če je imetnik obrta kaj nedopustnega vpisal ali pripomnil v delavski knjižici ali na nji, ali če se imetnik obrta brez pravega razloga brani izročiti delavsko knjižico, sme se zahtevati izdaja nove delavske knjižice ob stroških imetnika obrta pri občinskem oblastvu bivališča pomožnega delavca.

Imetnik obrta, kateri proti svoji zakoniti dolžnosti ni o pravem času izročil delavske knjižice, ali pa ni opravil predpisanih vpisov vanjo, ali pa je vpisal ali pripomnil kaj nedopustnega, je odškodnino dolžan pomožnemu delavcu.

Pravica do odškodnine mine, če se ne zgodi v štirih tednih pri pristojnem sodišču.

Nedopustni vpiski v delavsko knjižico so oni, ki bi delavcu pri sklepanju nove delovne pogodbe lahko škodili.

Ako gospodar ne izroči delavske knjižice, ali ako je vpisal vanjo nedopustne opombe in beležke, mora trpeti stroške, ki nastanejo vsled tega delavcu, zlasti nabavne stroške za novo knjižico in za morebitno popotno legitimacijo.

§ 80 h.

Kdor ponaredi ali popači delavsko knjižico ali pa dá vedoma neresnične povedbe o svoji osebi vpisati vanjo, ali za poverilo rabi tujo delavsko knjižico ali svojo delavsko knjižico drugemu prepusti v ta namen, ž njim se ravna po kazenskih zakonih.

— 183 —

Ker ima delavska knjižica značaj javne listine, kaznuje se ponarejanje iste po kaz. zak. kot pregrešek goljufije po § 199. z zapornom 6 mesecev do enega leta. Kot prestopnik (ponar. brez hudobnega namena) se kaznuje z zapornom 3 dni do enega meseca.

§ 80 i.

Obrazec delavskih knjižic, ki naj obsega dotična določila tega zakona, ustanovi trgovinski minister in minister za notranje stvari ukazoma.

Tiskanje delavskih knjižic se vrši uradoma. Stroški za nakup se določijo v vsaki kronovini posebej, in občine jih ne smejo prodajati za višjo ceno.

Razpredelke (rubrike) za popis osebe mora izpolniti občinski načelnik, ki izda delavsko knjižico. — Ako so rubrike za popis osebe (stran 2. delavske knjižice) napisane v kakem drugem nego v nemškem jeziku, tedaj oblastvo, kadar pridene dovoljenje za popotno legitimacijo, prevede dotični popis v nemščino, da postane delavska knjižica kot popotna legitimacija kolikor mogoče splošno razumljiva. (Trg. min. ukaz. 12. maja 1885, št. 12.439.)

Samo kadar služi delavska knjižica kot popotni list in obsega popotno legitimacijo pristojnega političnega, oziroma policijskega oblastva, mora biti kolekovana s kolekom 30 vin. (Fin. min. ukaz 23. maja 1885, št. 15.861.) Drugače je koleka prosta. — Vpis podaljšanega dovoljenja, da sme delavska knjižica služiti tudi nadalje kot popotna legitimacija, ni podvržen nikaki pristojbini, brez ozira na trajno dobo podaljšanja. (Fin. min. ukaz 4. nov. 1885, št. 31.675.)

Na strani 2. delavske knjižice se nahajajo oddelki za popis osebe, na strani 3. pa slede dodatki za mladostne pomožne delavce, oziroma vajence. Stran 4.—9. obsega prostor za uradne popotne legitimacije. Nadalje slede do strani 73 razpredelke za vpisovanje delovnih, oziroma učnih razmerij. Potem so tiskani predpisi glede delavskih knjižic, in sicer §§ 79., 80.—80. h, 81., 99., 102. in 104. obrtnega reda.

§ 81.

Izpričevalo.

Vsak imetnik obrta je dolžan, pomožnemu delavcu, če zahteva, ob rednem izstopu iz delovnega razmerja izdati izpričevalo o tem, kako opravilo in koliko časa ga je imel pri njem; to izpričevalo naj se, če zahteva pomožni delavec, razširja tudi na njegovo pravno vedenje in vrednost njegovega delovanja.

Vsebinska tega izpričevala naj se, če zahteva pomožni delavec,